

VARUJAN
VOŠGANIAN

Jocul celor
o sută de frunze
și alte povestiri

Ediția a II-a

POLIROM
2024

Cuprins

La Judecata de Apoi a statuilor.....	5
Iacob, fiul lui Zevedei	51
Când lumea era întreagă	177
Legătura de leuștean	229
Dincolo de lumea de dincolo	279
Jocul celor o sută de frunze	337

Cosmina se desprinsese încet, dar, ca să nu-l supere, îl luă de mână.

— Să ne așezăm, spuse. Vreau să-ți spun ceva. L-ai privegheat, ai văzut...

— Părea liniștit...

— E ceva ce nu-mi spui în legătură cu cartea?

— Ce-ți veni?

— Nu înțeleg. De ce să fi încercat tataia să coboare scările și, mai ales, spre miezul nopții... Nu mai ieșise de mai bine de un an din odaia lui... Avea acolo tot ce-i trebuie unui om bătrân, și apă, și medicamente, și farfurioara cu biscuiți. Dacă a căzut pe trepte, papucii ar fi trebuit să fie undeva, pe scară, sau căzuți în hol. Or, papucii rămăseseră în odaie, unul lângă fotoliu, celălalt în mijlocul covorului. E straniu, parcă ar fi vrut să fugă de ceva, parcă s-ar fi smucit și și-a pierdut papucii în buimăceala aia.

— Oamenii, mai ales când îmbătrânesc, nu mai sunt atenți la detaliile astea...

— Dimpotrivă. E totuși ceva ce nu înțeleg. Strada a fost împânzită brusc de polițiști, de tot felul de figuri ciudate, de ambulante care nu aveau niciun rost. N-am înțeles cine i-a chemat. Știam că nu trebuie să mă ating de nimic, dar i-am închis totuși ochii. Nu-ți poți imagina cum erau... Ieșiți din orbite, uriași și, mai ales, plini de groază. Oare ce a putut să-l înspăimânte așa? Parcă ar fi murit de spaimă, înainte ca treapta de jos să-i rupă gâtul. Nu pot să-i uit privirea. Tu ai fost ultimul cu care a vorbit despre lucrurile astea, trebuie să știi.

— Spuneai că ușa era încuiată... Polițiștii au socotit că nu intrase nimeni, bătrânul a căzut pe scară, la vârsta asta se întâmplă.

Cosmina clătină din cap.

— Groaza din priviri nu era din cauza a ceva ori a cuiva necunoscut. Numai ceva ce cunoști deja te poate înspăimânta în felul ăsta.

— Vorbind... spusese Ionuț Penescu de dimineață.

— Cam asta e, explică Pantelimon. Omul tău a început să capete chef de vorbă. Cum încă nu prea poate să se miște, vorbește, ca să se convingă că n-a murit.

— Dar tu? întrebă Cosmina. Tu ești convins?

Pantelimon își scoase moneda din buzunarul de la piept. Nu avea, făcând acest gest, aerul șagalnic de altădată.

— Acum nu ne gândim la nimic. Ne aflăm în fața unei răscruci doar din obișnuință. Trebuie numai să mergem, dar până și asta te obligă la o alegere.

Aruncă moneda în aer și o prinse între palme.

— Adică da ori ba. Sau poate fi și așa...

O aruncă din nou și moneda căzu pe podea. Înainte de a se hotărî, se roti de trei-patru ori.

— De fapt, e o spirală, explică Pantelimon. Asta nu înseamnă da ori ba, ci, în funcție de fața pe care cade, înseamnă mai degrabă da sau mai degrabă nu. Destinul nu e un instrument bine temperat, are tot felul de nuanțe. Credeam că e mai simplu, arunci banul și el îți dă răspunsul. Acum, vezi și tu, se înțelege că, uneori, orice alegere ai face, ea păstrează câte ceva din ipotezele celorlalte alegeri.

— Ar trebui să mai lași moneda aia în pace, sugeră Cosmina.

— E ca și cum ai spune că trebuie să mergi fără busolă, se încăpățână Pantelimon. Imaginează-ți că destinul e ca o hartă. Șosele largi, destine colective, drumuri lăturalnice, destine individuale. Punctele cardinale sunt date, nu vine nimeni, ca la picnic, cu răsăritul sau cu miazănoaptea de-acasă. Ei, vezi, tocmai de-aia îți trebuie busolă. Arată moneda: Asta e cea mai

simplă dintre toate. Mă rog, nu chiar atât de simplă cât pare.

— Poate că ar trebui să te odihnești puțin. În ultima vreme nu prea ai mai operat și chiar și atunci ai lăsat mai ales mâna a doua...

— Ți se pare, o întrerupse Pantelimon. Am făcut exact ce trebuia. Dacă moneda vorbește, trebuie s-o ascuți. Poate că nu mai e nimic de făcut sau poate că nu tu ești cel care trebuie s-o facă.

Stătea pe colțul patului, aplecat asupra palmei deschise în mijlocul căreia aștepta moneda de argint.

— Ei, profesore... șopti, punându-i mâna pe umăr.

— Îmi pare rău pentru bunicul tău, spuse Pantelimon, fără să-și ridice privirea.

— Ce să zic... Trebuia să se întâmple, odată și-odată...

— Ciudat e că mie moneda nu mi-a dat niciun semn. La drept vorbind, nici nu știam ce s-o întreb.

— Întreab-o ce s-a întâmplat, de fapt. De ce a simțit tataia nevoia să iasă din el însuși...

Pantelimon își ridică fruntea și zâmbi, stânjenit.

— Asta nu pot să fac. Vezi tu, moneda nu răspunde decât la întrebările despre viitor. Trecutul e treaba noastră. O fi existând o altfel de monedă, dar nu-i din argint. Ori poate, fiind mai complicat, nu e destul să arunci cu banul. Trebuie mai multe variante, să dai cu zarul, de pildă.

— Cât am lipsit, l-au scos pe Ionuț de la reanimare...

— Nu mai avea ce face acolo. Mănâncă singur, poate să-și ducă lingura la gură. Ba chiar, azi de dimineață, s-a ridicat în capul oaselor. A cam amețit, dar a reușit, până la urmă. Îi dă înainte

cu gerunziul, dar simt că a început să iasă din prezentul continuu. Mai greu, adică știe cum îl cheamă, dar nu știe cine i-a pus numele ăsta.

— Mă duc să-l văd. Aș vrea să fiu singură cu el, poate că asta o să-i dea curaj, ce zici?

Pantelimon ridică palma.

— Tocmai asta voiam să-ți spun. Despre busolă. Vezi tu, ea îți arată nordul, dar tu nu mergi neapărat într-acolo. Poți merge spre sud, adică în direcția opusă. Cum poți merge către o țintă având acul busolei îndreptat în altă direcție? Așa se întâmplă și cu omul nostru. Pare destul de viu, dar nu știu cât e de convins de asta.

Cosmina își privi pacientul, zâmbindu-i. Îi plăcuse îndărătnicia cu care, atunci când o văzuse, se străduise să se ridice, proptindu-se în mâini. Îl lăsă să-și revină, până ce respirația i se liniști. Dădu pătura la o parte, dezgolindu-i gleznela. Îi masă degetele și apăsă pe tălpi, căutându-i vreo tresărire pe chip.

— Nu ești convins? îl întrebă.

El o privi cu seriozitate, de parcă ar fi înțeles.

— Gândind mult... răspunse, cu dificultate.

— Trebuie să începi să mergi, spuse ea, acoperindu-l cu pătura. Ți s-au subțiat gleznela, trebuie să dai mușchilor de lucru. Altfel n-or să te mai țină oasele.

El încuviință, mai degrabă pentru a împiedica discuția să meargă într-acolo. Nici Cosmina nu insistă.

— Ionuț... pot să-ți spun așa? Foarte bine, așa o să putem fi prieteni. La ce te gândești tu atât de mult?

Păru să ezite o clipă, apoi reuși să vorbească abia la a doua sforțare:

— La viață...

— Asta e bine. La moarte nu te mai gândești...

— E tot... viață... șopti el.

— Cum asta? Dacă e viață și-ntr-o parte, și-n alta, noi, medicii, la ce mai folosim?

— Oameni buni... neștiutori... fără vină...

— Asta-i nostim! râse Cosmina. Să vezi ce-o să mai râdă Pantelimon când o să audă așa ceva! Apoi, dintr-odată serioasă: Spune-mi, dacă viața e și într-o parte, și în cealaltă, cum știi când e moartea?

El privi departe, cu nostalgie.

— Mai multă lumină... spuse. Toți vii. Fără moarte, fără morți.

— Cu atât mai mult nu trebuia să faci asta, spuse Cosmina. N-are niciun rost să te grăbești, ei te așteaptă oricum. Să nu mai faci asta, promiți?

— Nu eu... șopti el. Iisus.

— El nu vrea să faci asta.

Ionuț clătină din cap, subliniindu-și spusele.

— Nu-i adevărat, Ionuț, El te iubește, nu vrea să-ți faci niciun rău. Cum poți spune că vrea asta? De unde știi?

— El și eu, totuna...

Avea nevoie de timp să se gândească la asta. Și să se sfătuiască, pe îndelete, cu Pantelimon. Se ridică.

— Vine masa de seară, spuse, te las să mănânci în liniște.

— Nu mai... desenezi?

— De unde știi că desenez?

— Văzând...

— Nu aveai cum să vezi. Țineai ochii închiși.

— De-acolo, spuse el și Cosmina își îndreptă ochii spre tavan.

— Erai acolo... sus? Și ce desenam?

— Gânduri...

— Cum ai văzut toate astea?

— De sus... repetă. Peste umăr...

Cosmina se apropie de pat și-l prinse de umăr.

— Înseamnă că începi să-ți amintești?

— Eu nu... El.

Ar fi prea ușor să-l considerăm schizofrenic, ar fi vrut să-i spună Cosmina doctorului Pantelimon. Numai că nu e vorba despre o scindare de personalitate, ci despre o modificare stranie. Omul ăsta trăiește o viață care, parcă, nu-i aparține. Nici măcar nu putem să spunem dacă greșește sau nu. Ar fi trebuit, pentru asta, să trăim experiențele lui. Știm noi care e diferența? Tu știi, doctore?

Îl văzu pe fereastră, cum umblă vorbind prin curtea spitalului. Nu era nimeni în jur. Pantelimon, doctorul fără de arginți, vorbea singur. De fapt, înțelese Cosmina, privind cu atenție, doctorul fără de arginți vorbea cu argințul lui. Se oprea din când în când, ca pentru a lăsa interlocutorul să-l ajungă din urmă. Atunci răsucea moneda în aer și o prindea cu îndemănare, cumpănind pentru o clipă cum să-și țină palmele. Iar dacă întrebarea era prea complicată și insuficientă pentru a arăta calea ori felul cum trebuie să mergi pe ea, lăsa moneda să cadă și număra rotocoalele pe care le făcea.

Cosmina încheie astfel o conversație pe care nici n-o începuse. Și pe care doctorul Pantelimon părea s-o continue cu el însuși.

— Sufletul e ca o pasăre scăpată din laț, auzi Cosmina în urma ei. Lațul s-a rupt, iar noi ne-am izbăvit.

Tocmai deschisese poarta, după ce dibuise mânerul pe întuneric. Noaptea căzuse repede, felinarele încă nu apucaseră să se aprindă. Ea se întoarse, surprinsă. Glasul venea de foarte aproape, îi șoptise la ureche. Dar lângă ea nu era nimeni, doar pe trotuarul celălalt, silueta uscățivă, cu ochii luminați. O privi nemișcat, până ce fata se liniști. Se întâmpla des, se simțea